

การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์
ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์
จังหวัดชัยภูมิ

ORGANIZING MUSIC THERAPY AND PRAYER ACTIVITIES TO CREATE A
MOOD OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS BAAN RIEN CHAIPREEYA, HUAI
RAI SUB-DISTRICT, KHON SAWAN DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE

สรศักดิ์ชัย ไชยสกุลวงศ์

Sanchai chaisakunwong

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Campus

Email: sanchai0636259936@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 10 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 10 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน 2) พัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ 3) ประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์การจัดการกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 8 คน ครูผู้สอนดนตรี จำนวน 1 คน วิทยากรธรรมศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน สุ่มโดยเจาะจง เครื่องมือการวิจัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวบรวม และสรุปข้อมูลทั้งหมด

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนการจัดการเรียนรู้บางรายวิชา ซึ่งผู้ปกครอง ไม่มีความถนัดเช่นวิชาดนตรี ทางผู้จัดการศึกษาจึงได้ทำหนังสือขออนุญาตเรียนร่วมกับโรงเรียนในเครือข่ายที่อยู่ใกล้เคียงที่มีครูผู้สอนดนตรีโดยตรง พัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ ทำให้เด็กได้มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียนดนตรี เด็กนั่งสมาธิ ก่อนเรียนดนตรีทุกครั้ง ทำให้เด็กเกิดสมาธิให้มีความสงบ ลดความกังวล การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเมินกิจกรรม พบว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38 ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรม; ดนตรีบำบัด; เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ADSTRACT

This research aims to 1) study the problems of teaching and learning management, 2) develop music and chanting activities, 3) evaluate music and chanting activities. The organization of music therapy and chanting activities is a quantitative and qualitative research. The sample groups are 4 groups of 8 parents of children with special needs, 1 music teacher, 1 religious education lecturer, 1 teacher of special education center, 1 person, purposively selected. The research instruments are questionnaires and interview forms from the population. Data collection: Collect questionnaires and interview forms, collect and summarize all data.

The research results found that the problems in teaching the learning process of some subjects that parents are not good at, such as music, the educational organizers therefore wrote a letter requesting permission to study together with a nearby network school that has a music teacher directly.

Develop musical activities and prayers to help children concentrate and focus on learning music. Children meditate before learning music every time, which helps children concentrate and be calm, reducing anxiety, and making learning more efficient.

Evaluation of activities found that the organization of music therapy and chanting activities to create emotions for children with special needs, Ban Rian Chaipriya, Huai Rai Subdistrict, Khon Sawan District, Chaiyaphum Province, had opinions that the children's behavior would be getting up and walking around, with an average of 2.75, easily irritated when dissatisfied, with an average of 4.50, crying and being self-centered, with an average of 2.75, not daring to speak, speaking very little or not showing emotions in response when having a conversation, with an

average of 2.63, not knowing how to wait, with an average of 2.50, being aggressive and destroying things when angry, with an average of 2.38, not daring to express themselves, like to stay still, and do not like to participate in activities, with an average of 2.25.

Keywords organizing activities; music therapy; children with special needs

บทนำ

เด็กพิเศษไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ดังเช่นเด็กปกติทั่วไป การจัดการเรียนการสอนจึงควรมีรูปแบบที่พิเศษ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความบกพร่องและประเภทของเด็ก ฉะนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กพิเศษจึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติทั้งในด้านเนื้อหาวิธีการและการประเมินผล เด็กพิเศษคือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อ การดำเนินชีวิตในสังคมทั่วไปอาจทำสิ่งต่างๆ ได้เป็นบางส่วน ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมองที่เป็นมาแต่กำเนิดก็ได้ (เบญจา ชลธารนนท์ 2538: 1) เพื่อจะได้พัฒนาศักยภาพให้ดีขึ้นตามลำดับของพวกเขา ให้สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (นงนุช เพชรบุญวัฒน์, 2555 : 54) ดนตรีด้านจิตใจและอารมณ์ ดนตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับอารมณ์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้อารมณ์ปกติ (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2550: 21) ทำให้เด็กลดความวิตกกังวล ลดความกลัว ทำให้เกิดอารมณ์และจินตนาการ เพลิดเพลินไปกับเสียงดนตรี จึงรู้สึกสดชื่น ผ่อนคลายและสนุกสนานเพราะดนตรีช่วยกระตุ้นการหลั่งสารแห่งความสุขจากสมองได้ (สถิตธรรม เพ็ญสุข, 2555 : 12,66) นอกจากนี้การฟังเพลงช่วยให้สุขภาพจิตดี ช่วยบรรเทาอาการของผู้ป่วยจิตเภทได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษมีวิธีการที่หลากหลาย หนึ่งในนั้นคือการใช้กิจกรรมดนตรีบำบัด ดนตรีใช้เป็นเครื่องมือในการรักษามานานหลายศตวรรษ ธรรมชาติของดนตรีที่ไร้พรมแดน มีได้หลากหลายรูปแบบ ทำให้เข้ากับคนได้อย่างไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติและศาสนา ดนตรีช่วยในการรักษาปัญหาทางร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าท่านจะฟังดนตรีประเภทใด ลูกทุ่ง ลูกกรุง หรือ ดนตรีคลาสสิก (classical music) ดนตรีกระตุ้นสมองเกือบทุกส่วน เช่น ส่วน auditory (การได้ยิน), motor cortex (เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของแขน ขา ใบหน้า) limbic system (อารมณ์ จิตใจ การตระหนักรู้ ความเข้าใจ และความจำ) ทั้งนี้กิจกรรมดนตรีบำบัดไม่ได้มีวัตถุประสงค์ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีพัฒนาการทางด้านดนตรีเป็นหลัก แต่เพื่อพัฒนาด้านอื่นได้แก่ด้านร่างกาย ด้านทักษะทางสังคม จิตใจอารมณ์ ด้านการเรียนรู้และทักษะในด้านการสื่อสารเพื่อให้อยู่ในร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติ

ส่วนดนตรีบำบัดสำหรับเด็ก นักดนตรีบำบัดจะทำการประเมิน และเลือกใช้ดนตรี หรือ กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมที่สุดกับเด็ก โดยคำนึงถึงความต้องการเฉพาะบุคคล ซึ่งประโยชน์ของดนตรีที่มีต่อเด็ก ๆ ได้แก่ ดนตรีจะช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยของเด็ก ดนตรีช่วยสร้างประสบการณ์และแรงบันดาลใจในการเข้ารับการบำบัดด้วยความสนุกสนาน ดนตรีให้ความรู้สึก

ปลอดภัยในการเข้ารับบริการ ดนตรีบำบัดช่วยกระตุ้นทักษะทางด้านสติปัญญา ความคิด และความจำ ดนตรีบำบัดช่วยให้เด็ก ๆ จัดการกับความเครียด และความกังวลที่เกิดขึ้นได้ ดนตรีบำบัดช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแสดงออก มีการสื่อสารและการเคลื่อนไหวของร่างกายที่ดี ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ควรจัด กิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการพฤติกรรมด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนารูปแบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่หลากหลายสนับสนุนให้เกิดการบำบัดฟื้นฟูทางด้านปัญญา สังคมและด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อไป การใช้นักดนตรีบำบัด (music therapist) ที่ผ่านการศึกษาด้านดนตรีบำบัด จึงมีความสำคัญ นักดนตรีบำบัดจะต้องพิจารณาถึงความชอบทางดนตรี ประสบการณ์ทางดนตรี สภาวะแวดล้อม และสภาพทางร่างกายและจิตใจของผู้รับการบำบัด ประกอบการรักษา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและยั่งยืนด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น (จิรภรณ์ อังวิยาธรรม, 2526 : 34) ดนตรีช่วยให้เด็กบางคนที่มีปัญหาในการเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นให้ดีขึ้น เพราะเด็กได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมดนตรีกับครูและเพื่อน ดนตรีทำให้เด็กหว่านเหวน้อยลง ลดความรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กแปลกแยกในสังคม ทำให้เด็กรู้สึกเป็นปกติมากขึ้น เด็กได้แสดงกิจกรรมดนตรีบนเวทีทำให้ได้รับคำชมจากพ่อแม่ ครูเพื่อนและสังคมทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและความพยายามทำกิจกรรมดนตรีร่วมกับผู้อื่นในครั้งต่อไป (ธวัชชัย นาควงษ์, 2543: 63-64) เพราะฉะนั้นการทำกิจกรรมดนตรีจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เข้าสังคม ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้เรียนรู้ข้อผิดพลาดในการทะเลาะกับเพื่อนการแย่งเครื่องดนตรีและการกระทบกระทั่งกัน ตลอดจนได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันการร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมด้วยกันอย่างเป็นมิตร ทำให้เห็นคุณค่าในการอยู่ร่วมกับคนในสังคม การสอนดนตรีให้กับเด็กเพื่อเป็นการพัฒนาและเติมเต็มศักยภาพของเด็กให้สมบูรณ์ พัฒนาสมองซีกซ้ายและขวาให้เต็มศักยภาพ ช่วยพัฒนาสมองให้เต็ม พัฒนาจิตใจให้เต็มหัวใจ พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงเต็มที่ ช่วยพัฒนาอารมณ์ให้มั่นคง พัฒนาด้านสังคมให้เป็นที่ยอมรับ ด้านสิ่งแวดล้อมให้อยู่ได้อย่างอบอุ่นและเป็นธรรมชาติ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น โดยดนตรีเป็นสื่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน เด็กทุกคนควรได้เรียนรู้ดนตรี (สุกรี เจริญสุข, 2557 :73)

การสวดมนต์ทำให้เกิดสมาธิได้ดี เมื่อมีสมาธิจิตใจก็สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ลดความกลัว ความวิตกกังวลต่างๆ ช่วยให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคร้ายที่รุมเร้าได้ หรือแม้แต่ผู้ป่วยระยะสุดท้าย การได้ยินเสียงสวดมนต์ในขณะที่กำลังจะสิ้นใจ อาจช่วยให้ตายสงบและนำจิตไปสู่ภพภูมิที่ดีได้ (อารี นุ้ยบ้านด่าน และคณะ, 2552 : บทคัดย่อ) พบว่า ระดับความเครียดก่อนการเข้าโครงการวิจัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่าง ($p=0.38$) ส่วนระดับความเครียดหลังการสวดมนต์ วันที่ 1.5 และ 10 ในกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.01$) ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการสวดมนต์ช่วยลดความเครียดในนักศึกษาได้

ผู้วิจัยจึงได้ได้มีการจัดโครงการกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ขึ้นในบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ และได้เห็นพฤติกรรมของเด็กในระหว่างการจัดกิจกรรมว่าเด็กที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละครั้งนั้นจะมีการตอบสนอง เรียนรู้ได้ไม่เหมือนกันซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ควรจะได้รับการส่งเสริมในด้านทักษะการเล่นดนตรีควบคู่กับการสวดมนต์ก่อนการเรียนดนตรีในแต่ละครั้ง เพื่อให้เด็กได้มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียนดนตรี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางดนตรีเพิ่มขึ้น เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจกระตุ้นการรับรู้ เสริมสร้างสมาธิ และกระตุ้นประสาทสัมผัสการรับรู้ของเด็ก อยู่ในอารมณ์สงบ ผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล เสริมสร้างสมาธิ และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อันจะส่งผลต่อการการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นกำลังสำคัญของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ
- 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ
- 3 เพื่อประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการแจกแบบสอบถาม(Questionnaire)และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)กับผู้ปกครอง ครูผู้สอนและวิทยากร

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 8 คน ครูผู้สอนดนตรีจำนวน 1 คน วิทยากรธรรมศึกษาจำนวน 1 คน และครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษจำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 11 คน

1.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Scale) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บ

ข้อมูลปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) กำหนดการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิวัดระดับโดยใช้บันทึกหลังการสอนของครูผู้สอนดนตรีและวิทยากรธรรมศึกษา การหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น

สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.3การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ลงพื้นที่วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเขตอำเภอกอนสวรรค์ทั้งหมด 9 ตำบลกับ 1 เทศบาล จำนวน 8 คน 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำหน่วยบริการอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 คน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนดนตรีโรงเรียนบ้านหนองแดง (คุรุประชาสรรค์) อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 คน 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยากรธรรมศึกษา วัดราษฎร์สามัคคี อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 คน

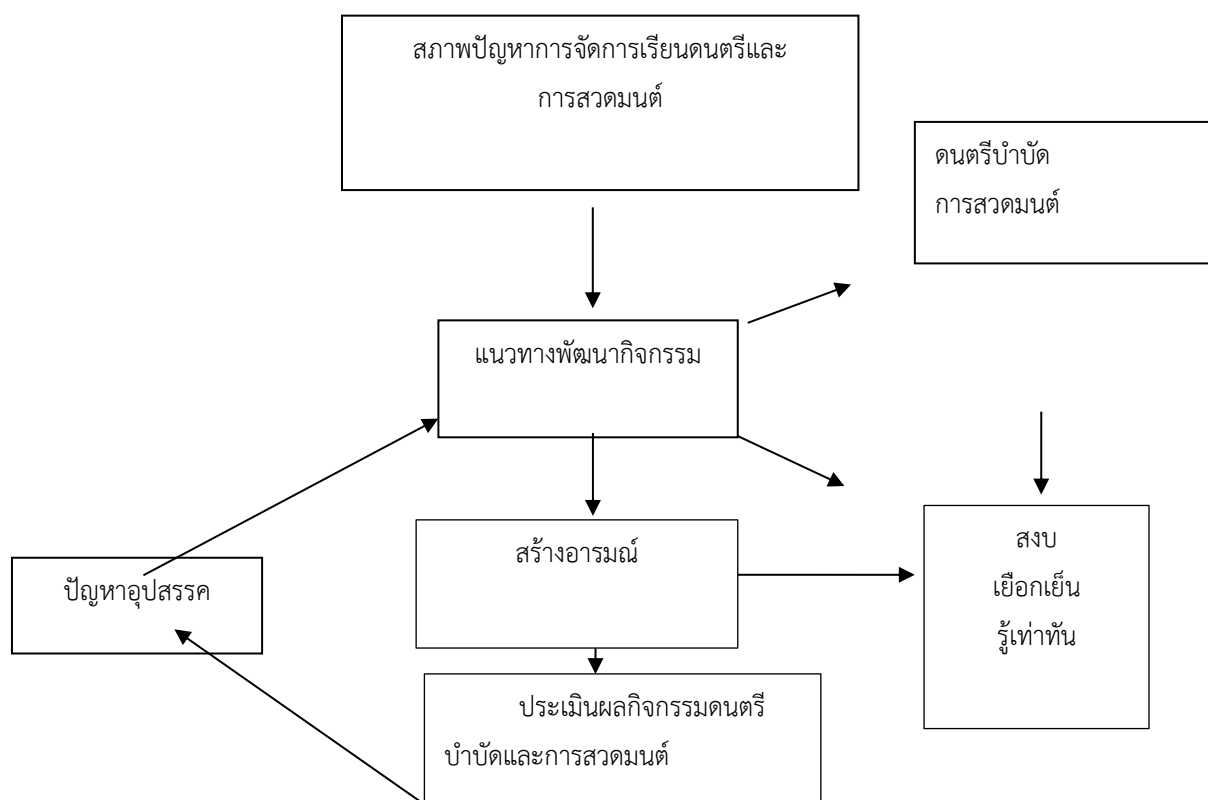
จากนั้นเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลทั้งหมดในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) มาศึกษาวิจัยในเรื่องการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในงานวิจัยนี้

1.4การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้ แบบประสาณวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ด้วยการทดสอบการวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาโดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมา โดยประยุกต์ใช้แนวทาง 6 ขั้นตอนของเมาสทากาส ดังนี้ 1) การถอดความข้อมูล 2) การจัดการข้อมูล โดยบันทึกทัศนคติต่อการดำเนินงานข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ 3) การอ่านและถกบันทึก 4) การอธิบาย (Describing) เป็นขั้นตอน 5) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล 6) การตีความหมายข้อมูล (Interpreting) สรุปในแต่ละประเด็น

๑.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ บางรายวิชา ซึ่งผู้ปกครอง ไม่มีความถนัดเช่นวิชาดนตรี ทางผู้จัดการศึกษาจึงได้ทำหนังสือขออนุญาต เรียนร่วมกับโรงเรียนในเครือข่ายที่อยู่ใกล้เคียงที่มีครูผู้สอนดนตรีโดยตรง เช่นปีแรกของการจัดการศึกษานั้น ทางบ้านเรียนชัยปริญาทำหนังสือราชการไปยังโรงเรียนบ้านหนองแดงครูประชาสรรค์ เพื่อขอเรียนร่วมในรายวิชาดนตรี ทางโรงเรียนบ้านหนองแดง และได้รับความร่วมมืออย่างดีจาก ครูผู้สอนและผู้อำนวยการสถานศึกษาแห่งนี้ทำให้การเรียนผ่านไปได้อย่างราบรื่น

2. การพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า กิจกรรมดนตรีบำบัด เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการโดยทางบ้านเรียนชัยปริญา ให้เด็กมาเรียนดนตรี เน้นการปฏิบัติฝึกเล่น ดนตรี โดยมีครู ช่วยสอนในการเล่นดนตรี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเน้นการฝึกบ่อยๆทำให้เด็กจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมการสวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเล่นดนตรี เพื่อจิตสงบ มีความสนใจ ตั้งใจฟัง

ครูสอน ฟังอย่างมีสติ เกิดสมาธิในการเล่นดนตรี ลดความกังวล พร้อมทำให้เกิดการบำบัดฟื้นฟูทางด้านปัญญา สังคมและด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. การประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับครูสอนดนตรีมีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมากหรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38 ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ) ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน บ้านเรียนชัยปรีญา ยังขาดทักษะในการสอน หรือ เทคนิคการสอน ยังไม่มีกิจกรรมเพื่อจะพัฒนาทางด้านจิตใจ และควบคุมด้านอารมณ์ โดยมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กที่มีความต้องการ พิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติและสามารถปรับตัวให้ อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับงานวิจัย ของ (เบญจา ชลธารนนท์, 2548 : 167) ได้กล่าวว่า อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเรื่องใหม่สำหรับครูในโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความ เข้าใจในการจัดการศึกษาการช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพ ขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน ความบกพร่องและประเภทของเด็ก ฉะนั้น การให้การศึกษาแก่เด็กพิเศษจึงควรมีลักษณะแตกต่างไปจากเด็กปกติทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการและการประเมินผล เด็กพิเศษคือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อการดำเนินชีวิตในสังคมทั่วไปอาจทำสิ่งต่างๆ ได้เป็นบางส่วน ซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางร่างกายหรือสมองที่เป็นมาแต่กำเนิดก็ได้

2) การพัฒนากิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปรีญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้มีกิจกรรมดนตรีบำบัด เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการโดยทางบ้านเรียนชัยปรีญา ให้เด็กมาเรียนดนตรี เน้นการปฏิบัติฝึกเล่นดนตรี พัฒนาความจำ ค่อยๆจำเนื้อหาในแต่ละเพลง โดยมีครู ช่วยสอนในการเล่นดนตรี มีการพัฒนา

อย่างต่อเนื่อง จะเน้นการฝึกบ่อยๆทำให้เด็กจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมการสวดมนต์ นั่งสมาธิ การนับตัวเลข เป็นคู่ๆ เช่น หายใจเข้านับ 1 หายใจออกนับ 1 เป็นต้น จนถึงนับ 10 แล้วเริ่มนับใหม่ ทำให้เกิดมีสติขณะเล่นดนตรี เพื่อจิตสงบผ่อนคลาย เหมือนกับ (สถิตธรรม เพ็ญสุข, 2555 : 12,66) ได้กล่าวว่า เสียงดนตรี ทำให้เกิดอารมณ์และจินตนาการเพลิดเพลินไปกับเสียงดนตรี จึงรู้สึกสดชื่น ผ่อนคลายและสนุกสนานเพราะดนตรีช่วยกระตุ้นการหลั่งสารแห่งความสุขจากสมองได้ มีความสนใจ ตั้งใจฟังครูสอน ฟังอย่างมีสติ เกิดสมาธิในการเล่นดนตรี ลดความกังวล พร้อมทำให้เกิดการบำบัด พื้นฟูทางด้านปัญญา สังคมและด้านอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ท่าน (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์ เรขา, 2550: 21) อีกประการหนึ่งดนตรีทำให้เกิดอาการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นดนตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับอารมณ์ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด

3) ประเมินกิจกรรมทางดนตรีและการสวดมนต์การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า พฤติกรรมของเด็กจะ ลูกขึ้น เดินไปมา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 หงุดหงิดง่าย เมื่อไม่พอใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.50 ร้องไห้เอาแต่ใจตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ไม่กล้าพูด พูดน้อยมาก หรือไม่แสดงอารมณ์ตอบโต้เมื่อมีการสนทนา คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ไม่รู้จักการรอคอย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ก้าวร้าวทำลายสิ่งของเมื่อมีอารมณ์โกรธ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38 ไม่กล้าแสดงออก ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25 สองคล้องกับ (นัทธี เชียงชนะและสมชัย ตระการรุ่งนภา , 2558: 116) ได้สรุปจากการบำบัดทางดนตรี พบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย นั้นแสดงให้เห็นว่าดนตรีมีประสิทธิผลต่อการบำบัดและการส่งเสริมสุขภาพ จะเห็นได้ว่า วิธีการบำบัดทางดนตรีที่ใช้มากที่สุดคือ กิจกรรมการฟังดนตรี (ร้อยละ 55.4) รองลงมาคือ กิจกรรมดนตรีที่หลากหลายซึ่งรวมถึงการฟัง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวและการสร้างสรรค์ (ร้อยละ 10.8) กิจกรรมดนตรีดังกล่าวใช้บำบัดผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดมากที่สุด (ร้อยละ 23.1) โดยส่วนใหญ่เน้นองค์ประกอบดนตรีด้านอัตราจังหวะเป็นหลักในการบำบัด (ร้อยละ 13.8) สำหรับทักษะดนตรีที่ใช้มากที่สุดในการบำบัดคือ ทักษะการฟัง (ร้อยละ 67.7) โดยส่วนใหญ่เป็นการฟังผ่านดนตรีบันทึก (ร้อยละ 70.8) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อบำบัดความเจ็บปวดมากที่สุด (ร้อยละ 20) รองลงมาคือใช้ลดความวิตกกังวล (ร้อยละ 16.9) ดนตรีบำบัดมีประโยชน์อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (นัทธี เชียงชนะ, 2561: 234) ผลการประเมินเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าดนตรีบำบัดสามารถเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนการให้บริการดนตรีบำบัดจะต้องถูกระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลซึ่งลักษณะของการให้บริการดนตรีบำบัดมีอยู่ด้วยกัน 3 ลักษณะคือ 1) การให้บริการดนตรีบำบัดโดยตรงต่อตัวนักเรียนในลักษณะรายบุคคลในห้องสอนเสริม 2) การให้บริการร่วมกับชั้นเรียนรายวิชาอื่น ๆ หรือในการบำบัดอื่น ๆ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3) การให้บริการผสมผสานระหว่างสองลักษณะ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง คุณครู ช่วยกันส่งเสริมแก้ไข พัฒนาเกี่ยวกับดนตรีบำบัดในอนาคต

แสดงว่าการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับน้อยคือการร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง ซึ่งจากการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันและมีค่าเฉลี่ยโดยรวมในระดับเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการหาแนวทางหรือมาตรการในการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านการร้องไห้ เอาแต่ใจตนเอง ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์เพิ่มสูงขึ้นต่อไป

1.1.2 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐหรือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยพัฒนาพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยร่วมมือกับผู้ปกครองและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมในลักษณะด้านอื่น ๆ เพิ่มให้มากขึ้น เพราะผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์ ในการสร้างอารมณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บ้านเรียนชัยปริญา ตำบลห้วยไร่ อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ นั้นทำให้เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมทางด้านอารมณ์โดยรวมดีขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.2.1 ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน แสดงออกในแต่ละกิจกรรมไม่ว่าการนั่งสมาธิ การสวดมนต์และการเรียนดนตรีบำบัด เรียนรู้ได้ช้า และเร็วแตกต่างกัน

1.2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมดนตรีบำบัดและการสวดมนต์บ่อยขึ้น ไม่ควรเว้นระยะห่างนานเกินไป เพื่อจะได้พัฒนาพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ควรสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรม โดยผู้จัดกิจกรรมควรทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสนใจที่อยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางด้านสังคมและทางสติปัญญา เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่เป็นภาระของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างคนปกติทั่วไป

2.2 ศึกษาถึงพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการอยู่ร่วมกับบุคคลทั่วไป เพื่อไม่เป็นปัญหาของชุมชนและสังคมในระยะยาว

2.3 การส่งเสริมดูแลจากหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง เพื่อความเสมอภาคในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

2.4 ศึกษาถึงพฤติกรรมและการปฏิบัติของญาติพี่น้องที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ความเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

2.5 การเข้าถึงสวัสดิการและผลประโยชน์ของภาครัฐที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับทราบงบประมาณที่พึงได้ มาพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและพัฒนาความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

จิรภรณ์ อังวิยาธรรม. (2526) ข้อดีของคนตรีบำบัด. ภาควิชาเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล.

นงนุช เพชรบุญวัฒน์. (2555) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2550) การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

ธวัชชัย นาควงศ์. (2543) การสอนดนตรีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เบญจมา ชลธารนนท์. (2538) รวมบทความวิชาการทางการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.

สถิตธรรม เพ็ญสุข. 2555. อัจฉริยะอย่างไอน์สไตน์ด้วยเสียงดนตรี. กรุงเทพฯ ปัญญาชน,

สุกรี เจริญสุข. (2555) ศักยภาพความเป็นเลิศทางดนตรี: ดนตรีกับเด็ก. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดุริยางค

ศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อารี นัยบ้านด่าน และคณะ. 2552 “ผลการสวดมนต์ความเครียดของนักศึกษา พยาบาล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์” คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

<https://www.paolohospital.com/th-TH/phahol/Article/Details>.วารสาร

นันทิ เชียงชนะนา, (2561):234. “บทบาทของดนตรีบำบัดในการศึกษาพิเศษ”.วารสารครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 46 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)